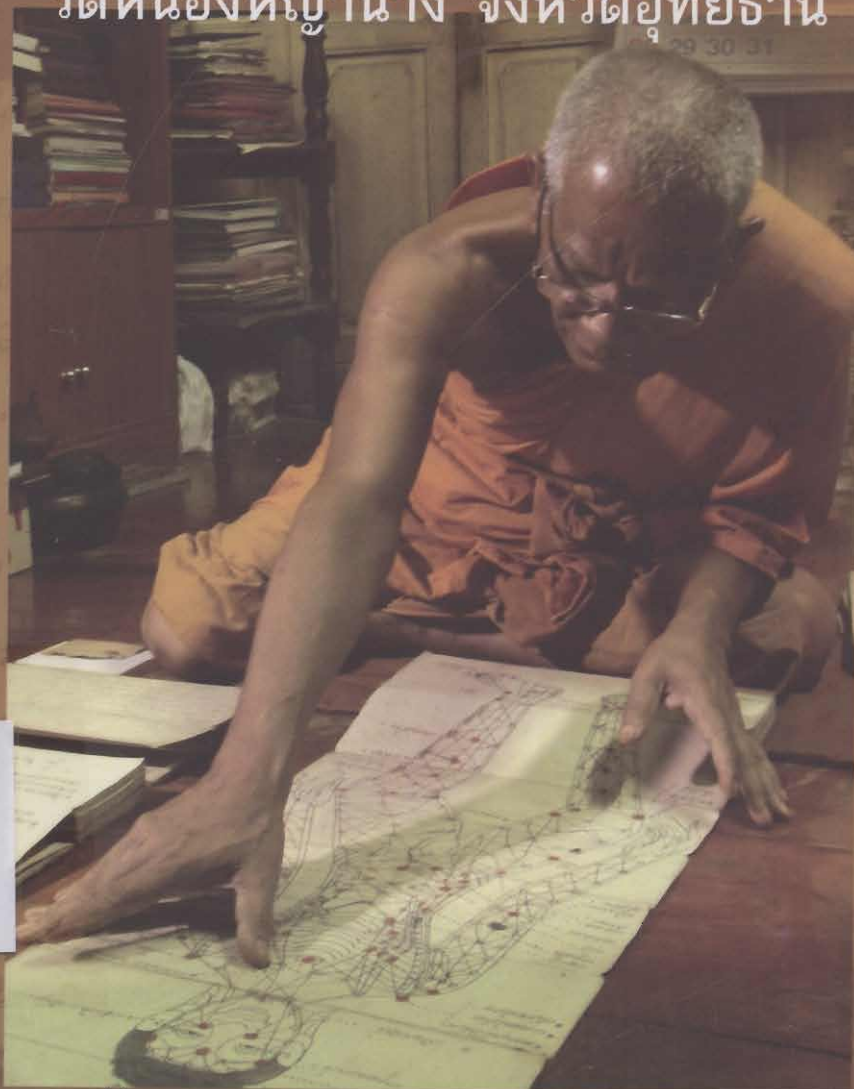

หลวงพ่อสมัย

วัดหนองหญ้า nang จังหวัดอุทัยธานี

NZ
)
579ท
554 ค.2

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๔

หลวงพ่อสมัย

วัดหนองหญ้า nang จังหวัดอุทัยธานี
 หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

เลขหมู่ W2 40 ก 579 ห 2554 น 2
 เลขทะเบียน ๐๐๐๐๘๖๕๓
 วันที่ 26 มิ.ย. 2555

ชื่อเรื่อง หลวงพ่อสมัย วัดหนองหญ้า nang จังหวัดอุทัยธานี
หมอไทยดีเด่น แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

ที่ปรึกษา

นพ.วิชัย โชควิวัฒน์
นพ.เปรม ชินวันทนนานนท์
ดารณี อ่อนชมจันทร์

กองบรรณาธิการ

สันติพงษ์ ช่างเผือก
สุภาพร พรภคกุล
เมธีวรรณ ชินวัง

แบบปก

วารี อ่อนชมจันทร์

ดำเนินการผลิต

สถาบันสุขภาพวิถีไทย (สสว.)
ภายใต้สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ (สวรส.)

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

บริษัท พิमान พรินต์ติ้ง จำกัด

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

พระครูอุปการพัฒนกิจ

เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้า nang อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

หลังจากองค์การอนามัยโลกได้มีมติตั้งเป้าหมายให้ประชากรโลกมี “สุขภาพดีถ้วนหน้า เมื่อปี ๒๕๔๓” ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า ถ้าทางการแพทย์แผนปัจจุบันซึ่งเป็นการแพทย์กระแสหลักไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จำเป็นจะต้องนำการแพทย์แผนดั้งเดิมที่มีอยู่ในแต่ละประเทศมาใช้ประโยชน์ควบคู่ไปด้วย

ประเทศไทยลงนามให้สัตยาบันเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว และเริ่มการฟื้นฟูการแพทย์แผนโบราณของไทยอย่างเป็นทางการ สืบต่อมามีการส่งเสริมและพัฒนาการใช้สมุนไพรโดยเฉพาะในการสาธารณสุขมูลฐานการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเปิดช่องให้เกิดการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และการพัฒนาการแพทย์แผนไทยดั้งเดิม ตลอดจนการตั้งสถาบันการแพทย์แผนไทย และยกระดับเป็นกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยฯ ในเวลาต่อมา

บัดนี้คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพเห็นสมควรสร้างกลไกส่งเสริมแพทย์แผนไทย โดยการสรรหาหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมสถานภาพแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยในปีนี้เป็นปีแรก คณะกรรมการเห็นพ้องต้องกันว่าผู้สมควรได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ ได้แก่ พระครูอุปการพัฒน์กิจเจ้าอาวาสวัดหนองหญ้านาง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

พระครูอุปการพัฒน์กิจ เดิมชื่อ สมัย จันทรประจักษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ณ ตำบลหนองไผ่แบน อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เป็นบุตรของนายสี นางทองสุข จันทรประจักษ์ มีพี่น้องท้องเดียวกันรวม ๕ คน (เสียชีวิต ๒ คน) ท่านเป็นคนกลาง จบการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๖ ซึ่งเท่ากับ ม.๔ สมัยนี้ และสมัครเข้าเป็นทหารประจำการจนได้ยศสิบตรี จึงอาสาไปรบที่เวียดนาม เมื่อกลับคืนสู่ภูมิลำเนา ได้บวชเป็นพระภิกษุเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมจนสอบได้นักธรรมเอก และได้ศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจนได้สมาธิจิต

ในกิจการคณะสงฆ์ได้รับตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาสวัดหนองหญ้านาง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นเจ้าอาวาส พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับชฎานุกรมตามลำดับจนได้เป็นพระครูอุปการพัฒน์กิจ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ และเป็นเจ้าคณะอำเภอเมือง อุทัยธานี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้ประกอบกิจการสาธารณประโยชน์จนได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย

เช่น ได้รับพระราชทาน “เสมาธรรมจักรทองคำ” ในฐานะผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น

ทางด้านการศึกษาแผนไทยท่านเป็นแบบอย่างของการสืบทอดขนบการเรียนรู้แบบไทยโดยได้รับการถ่ายทอดวิชาจากหมอเขียว ฉลาดธัญกิจผู้เป็นลุง ตั้งแต่เมื่ออายุได้ ๑๓ ปี และได้ศึกษาจากตำราการแพทย์ต่างๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งได้เข้ารับการอบรมด้านสาธารณสุขมูลฐาน และสมุนไพรที่ทางราชการจัดขึ้น จนมีความรู้แตกฉานและเพิ่มพูนขึ้นโดยลำดับทั้งจากการศึกษาเพิ่มเติม และจากประสบการณ์ในการดูแลรักษาคนไข้ ซึ่งเริ่มเปิดให้บริการ ณ วัดหนองหญ้าาง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ เริ่มจากการรักษาโรคกระดูกหัก ข้อเคล็ดอื่น และต่อมาได้ขยายสู่การดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คือ อัมพาต อัมพฤกษ์ และโรคอื่นๆจนเป็นที่ศรัทธาของประชาชนทั้งจากใกล้ไกลหลายจังหวัดทุกภาคของประเทศ

วิธีการรักษามีทั้งการใช้ยาสมุนไพร และการนวด อบ ประคบ มีการพัฒนาแหล่งสมุนไพรโดยการทำสวนสมุนไพร เป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านการแพทย์พื้นบ้านโดยเฉพาะด้านการนวด ซึ่งทำหน้าที่ทั้งการพัฒนาหลักสูตรนวดพื้นบ้าน ร่วมกับมูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา และเป็นแหล่งฝึกอบรมภาคสนามด้านการนวดด้วย

ในการดูแลรักษาผู้ป่วย ท่านได้กำหนดจริยธรรมสำหรับผู้เป็น
หมอว่าจะต้องรักษาศีล ๕ เพื่อเป็นแบบอย่างของผู้ป่วย ตั้งมั่นใน
พรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีหิริโอตตปปะ คือ
ความละอายแก่ใจและเกรงกลัวต่อบาป ไม่ใช้วาจาเพื่อเจ้า ไม่เรียกร้อง
สินจ้างรางวัลไม่ว่ากรณีใดๆ และไม่จ่ายยาโดยผลการ

สำหรับคนไข้และญาติท่านได้กำหนดระเบียบปฏิบัติ ให้รักษา
ศีล๕ โดยเคร่งครัด พบท่านทุกครั้งที่ต้องการยา และให้ช่วยกันรักษา
ความสะอาด นอกจากนั้น ยังมีกฎหมายห้ามจางวานผู้ช่วยของวัดเฝ้าไข้
ห้ามดื่มสุราทั้งในและนอกวัด และมีให้เปิดวิทยุหรือส่งเสียงดังรบกวน
ผู้อื่น เป็นต้น

การให้การดูแลคนไข้ด้วยเจตนาดี ด้วยความรู้ ความสามารถ
และประสบการณ์ และอยู่ในขอบเขตที่สามารถกระทำได้ บนพื้นฐาน
ของจรรยาบรรณที่เคร่งครัด ทำให้เกิดดีศัพย์ของท่านเลื่องลือไปไกล มี
ผู้มาขอรับความช่วยเหลือทั้งจากใกล้และไกล และทางราชการก็ให้การ
ยอมรับท่าน โดยในปี ๒๕๕๐ กระทรวงสาธารณสุข ได้มอบเกียรติบัตร
แก่ท่านในฐานะ “เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทย” และต่อมา
คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย ได้มอบใบประกอบโรค
ศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรม ให้แก่ท่าน เมื่อวันที่
๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๘

ท่านพระครูอุปการพัฒนกิจ เป็นพระผู้ทำคุณประโยชน์เป็น
อเนกประการให้แก่ประชาชน ชุมชน และทางราชการ นับเป็นผู้ฟื้นฟู
บทบาทของวัดให้เป็นที่พึ่งทั้งทางกาย ทางใจและทางสังคมของชุมชน
ได้สืบทอดบทบาทของสงฆ์ทางด้านการแพทย์ที่มาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล
ทำให้วัดเป็นที่เยียวยาทั้งทางด้านจิตใจ และร่างกายของประชาชน

ในทางการแพทย์แผนไทย ท่านเป็นผู้สืบทอดขนบทั้งของการ
เรียนรู้จากบรรพบุรุษ และศึกษาต่อเนื่องจนแตกฉาน ตลอดจนการ
ประกอบเวชปฏิบัติให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เจ็บไข้เพื่อประโยชน์
ของคนไข้อย่างแท้จริง

ท่านพระครูอุปการพัฒนกิจ จึงเป็นผู้เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะ
ได้รับการประกาศเกียรติคุณเป็นแพทย์ไทยดีเด่นแห่งชาติประจำปีนี้.

สัมมนาเทียกถา โดย พระครูอุปการพัฒนกิจ

ในพิธีถวายโล่เกียรติคุณเพื่อเชิดชูเกียรติหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔
วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๔ เวลา ๑๑.๒๐ - ๑๑.๔๕ น.
ณ ห้องประชุม ฟีนิกซ์ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้าอิมแพค
เมืองทองธานี อ.เมือง จ.นนทบุรี

เจริญพร ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน วันนี้เป็นโอกาสที่ดีที่ทุกท่าน
ให้ความสำคัญกับการแพทย์แผนไทย ภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพ
ของแผ่นดินและให้ความสำคัญกับบุคคลที่ดำรงรักษาองค์ความรู้
ภูมิปัญญานำมาใช้ในการเยียวยารักษาผู้เจ็บป่วย ช่วยเหลือกันในวิถี
วัฒนธรรมไทย

อาตมารู้สึกเป็นเกียรติ ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมอไทย
ดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นบุคคลแรกที่ได้รับโล่เชิดชูเกียรตินี้

คำว่า หมอไทย ในที่นี้ หมายถึง แพทย์แผนไทยหรือหมอพื้นบ้าน ผู้ได้รับใบประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย โดยหมายรวมถึง แพทย์แผนไทยทั้งประเภท ก ประเภท ข และประเภท ค

สำหรับอาตมาเป็นหมอไทยประเภท ค คือ หมอพื้นบ้านที่ด้ รับการรับรองว่า เป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์และดูแลรักษาผู้ป่วยมา อย่างต่อเนื่องมากกว่า ๒๐ ปี อาตมาได้รับการรับรองเป็น ๕ คนแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เพราะให้การดูแลรักษาผู้ป่วยที่วัดหนองหญ้า nangมานานกว่า ๓๐ ปี จนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีผู้ป่วยมารักษาที่วัดทุกวัน โดยเฉพาะคนไข้อัมพฤกษ์ อัมพาต มี ทั้งที่นอนพักรักษาที่วัดและที่ไป กลับอีกทั้งยังเป็นที่พักปฏิบัติด้านการนวดไทยในโครงการฟื้นฟูการนวด ไทยและโครงการฝึกอบรมการนวดไทยของหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย

ในสมัยก่อน คนที่จะเป็นหมอได้จะต้องผ่านการอบรมจรรยาบรรณและคุณธรรม ปลูกฝังจิตวิญญาณการเป็นหมอที่จะต้องช่วยเหลือคน ไม่ใช่ขายคน ต้องเสียสละส่วนตนเพื่อบำบัดทุกข์ ใช้ความรู้ เพื่อช่วยคน ต้องทำตัวให้เป็นที่เคารพนับถือ เป็นที่พึ่งของประชาชนในยามเจ็บป่วย

กว่าจะได้เรียนจะต้องผ่านการทดสอบความจริงใจ ความตั้งใจ อาตมาสนใจชอบที่จะรักษามาแต่เด็กอายุ ๑๒ ขวบ ขอเรียนรู้อกับ หมอเขียวซึ่งเป็นลุง ถูกถามความตั้งใจ ๔-๕ ครั้ง ได้เรียนจริงก็อายุ ๑๓ ขวบ ลุงถึงบอกว่า ถ้าจะเรียนหมอ ต้องเสียสละ มีพรหมวิหารสี่

เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาต่อผู้ป่วย ต้องไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่เลือกปฏิบัติ จะเห็นแก่ตัวไม่ได้ เห็นแก่สินจ้างรางวัลไม่ได้ ต้องช่วย มนุษย์ด้วยศีลธรรม ต้องมีจิตวิญญานแบบนี้ถึงจะเรียนหมอได้

ที่สำคัญต้องมี ๓ อย่างคือ หนึ่ง-ใจสู้ สอง-มีจิตเมตตา สาม-หวังบุญกุศลเมื่อเป็นหมอก็ต้องปฏิบัติจริง ใช้ความรู้ในการดูแลรักษา ผู้ป่วยแต่ละราย แต่ละโรค หมอแต่ละคนเก่งไม่เหมือนกัน หมอโบราณ ไม่ใช่เจ้าของคนไข้ แต่ต้องช่วยเหลือกัน มีความสามัคคี ไม่มีทิฐิ ถ้ามี ทิฐิคนไข้ก็ตาย เมื่อช่วยรักษาคนไข้หายแล้วสามารถขอเรียนรู้ ขอเป็น ศิษย์กันได้

การที่อาตมาได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมอไทยดีเด่นในครั้งนี้นับเป็นอันสูงศักดิ์หนึ่งที่แสดงว่าภาครัฐในระดับนโยบายให้การยอมรับ ทำให้สังคมได้รับรู้และเห็นบทบาทของวัดกับการเยียวยาดูแลรักษา ผู้ทุกข์ยาก เป็นอีกมิติหนึ่งที่ยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบันที่เจริญด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์มากมาย

การเยียวยารักษาผู้ป่วยในวัดนั้นมีมาแต่สมัยพุทธกาลโดยในช่วงแรกมุ่งเน้นที่การดูแลพระสงฆ์ด้วยกันเอง แล้วขยายการดูแลช่วยเหลือชาวบ้านผู้เจ็บป่วยที่เข้ามาพึ่งพิง หมอพระและวัดขยายไปพร้อมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วัดเป็นจุดตั้งต้นทั้งด้านการศึกษา และการสาธารณสุข เป็นสิ่ง
ที่ดำรงอยู่ในวิถีชีวิตของชาวบ้านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงหวังว่า
ทางผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายและในทุกกระดับ จะให้ความสำคัญ
ต่อการฟื้นฟูบทบาทของวัดกับการเยียวยารักษาสุขภาพประชาชนใน
ชุมชนกันอย่างจริงจัง

อีกทั้งจะส่งเสริมสนับสนุนหมอพื้นบ้าน หมอไทยให้รวมตัวกัน
ช่วยเหลือกันเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อดำรงรักษาวิธีการดูแลรักษา
แบบพื้นบ้านให้เป็นที่พึ่งของประชาชนสืบไป

สุดท้ายนี้ อาตมาขออำนวยการอวยพรให้ คุณโยมท่านประธาน
จัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญา
ท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ รวมทั้งท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมประชุม
ทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ ขออำนวยการคุณพระศรี
รัตนตรัย พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า และอำนวยการคุณครู
บูรพาจารย์ จงดลบันดาลให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญในหน้าที่
การงาน ตลอดกาลเทอญ ขอเจริญพร.

ที่หลวงพ่อส้ม

วิถีและจิตวิญญาณหมอโบราณเมืองอุทัย

ก่อนจะเป็นหมอ

“ชอบใจ ลูกใจที่ลุงเขารักษาคนหาย แล้วชาวบ้านให้ความเคารพนับถือลุง เห็นบุญคุณกุศลที่ลุงทำ และลุงเป็นคนเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว ก็ถึงได้มีจิตวิญญานแบบนี้ ถึงได้เรียนอย่างนี้”

ด้วยภาพประทับใจที่เห็นเบื้องหน้า...เด็กชายสมัย จันทร์ประจักษ์ บุตรชายคนกลางของพ่อสีกับแม่ทองสุข จันทร์ประจักษ์แห่งบ้านหนองไผ่แบน เมืองอุทัยธานี จึงเฝ้าติดตามลุงเขียวฉลาดธัญกิจไปรักษาเยี่ยวยากนั้

กระทั่งวันหนึ่ง...

“อยากเรียนหมอ หรือเิงเล่ามึงมานั่งดูนะ”

“ฉันอยากจะเรียน...ลุง”หลานชายวัย ๑๒ ปีตอบ

“วันหน้า มึงค่อยมาเรียน”

แม้ไม่รู้ว่ วันหน้าที่ลุงว่า จะมาถึงเมื่อไหร่ ??? หลานชายคนนี้ก็ยังไม่เฝ้าดูลุงอยู่เป็นประจำและยืนยันทุกครั้งที่ถูกถาม---ฉันอยากเรียนหมอ ฉันอยากเรียนหมอ

“มึงจะเรียนหมอ ไม่ใช่เป็นนายคนนะ มึงต้องเป็นชี้ข้าคน มึงต้องเสียสละ มีความเมตตา พรหมวิหาร 4 ในใจ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาต่อคนป่วย เป็นหมอนี้ เขาตามไปยามใด มึงก็ต้องไปหายามนั้น

คนยากดีมีเงิน ไม่เลือกชั้นวรรณะ มิ่งต้องรักษาทุกคน จะไปเลือกปฏิบัติไม่ได้ จะไปเห็นแก่ตัวไม่ได้ จะไปเห็นแก่สินจ้างรางวัลไม่ได้ **“มิ่งจะเรียนได้ หรือไม่”**

หนึ่งปีหลังจากสืบความมุ่งมั่นของหลานชายจนเป็นที่แน่ชัด หมอเขียวจึงเริ่มถ่ายทอดวิชาแพทย์แผนโบราณที่ตนเรียนจากหมอเกด ผู้มีศักดิ์เป็นตาและเป็นหมอชื่อดังแห่งเมืองอุทัย ให้กับเด็กชายสมัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวินิจประสิทธิ์เวท (โรงเรียนวัดเนินเหล็ก)

ภาพเก่าตระกูลหมอแผนโบราณ
หมอเกด (ซ้าย) หมอเขียว (ขวา)

หมอเขียว ฉลาดธัญกิจ

พระครูอุทัยธรรมวินิจ
(หลวงพ่อจิว)

ทุกๆ วันหยุด หากไม่มีกิจที่พระครูอุทัยธรรมวินิจ (หลวงพ่อจิว) เจ้าอาวาสวัดเนินเหล็ก ผู้คอยอุปการะใช้ให้ทำงาน เขาจะหาโอกาสกลับบ้านหนองไผ่แบนไปเรียนวิชาแพทย์ โดยการติดตามหมอเขียวออกไปเยี่ยมยาคนไข้อยู่เป็นประจำกระทั่ง จบมัธยมศึกษาตอนปลาย

“มิ่งจบก็ดีแล้ว มิ่งก็เรียนมาหลายปี ยกครูชะ กูก็แก่แล้ว เดี่ยวกูจะตาย” นายสมัย จันทร์ประจักษ์และเพื่อนอีกสองคน นายเปลี่ยน นายซุบทำพิธียกครูเป็นศิษย์รุ่นสุดท้ายของหมอเขียวในครานั้น...

จุดเปลี่ยน

วิถีของการสืบทอดความเป็นหมอแผนโบราณเช่นตาทวด และลุงเริ่มพลิกผันเมื่อหนุ่มสมัยจันทร์ประจักษ์ วัย ๒๐ ปีบุรีรัมย์ (พ.ศ.๒๕๐๙) จับได้ใบแดงติดทหารเกณฑ์ไปรับราชการชายแดนในช่วงที่สงครามระหว่างรัฐบาลไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เริ่มปะทุ...!!!

ใกล้ปลดประจำการผู้บังคับบัญชาเสนอให้พลทหารสมัย เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรพิเศษนายสิบทหารบก ณ ค่ายจิระประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเข้าประจำการในกองพลทหารอาสาสมัคร(พล.อสส.)หรือที่รู้จักกันในนาม กองพลเสือดำ

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๑๒ สิบตรีสมัย เป็นทหาร ๑ ใน ๕,๕๘๒ นาย ของ พล.อสส. ผลัดที่ ๒ ส่วนที่ ๑ ที่ถูกเรียกเข้าฝึกเตรียมความพร้อม ณ ค่ายกาญจนบุรี ต.ลาดหญ้า อ.เมือง จ.กาญจนบุรี เป็นเวลา ๒๕ สัปดาห์ ก่อนจะถูกส่งไปปฏิบัติการทางทหารร่วมกับกองทัพสหรัฐอเมริกา กองทัพบกเวียดนาม ณ จังหวัดเบียนฮว่า (Bien Hoa) ทางตะวันออกเฉียงเหนือของนครไซ่ง่อนสาธารณรัฐเวียดนาม ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๑๒ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๑๓

รายงานจากกองทัพชี้ให้เห็นความสำเร็จของ พล.อ.สส. ผลัดที่ ๒ ส่วนที่ ๑ ในช่วง ๙ เดือนที่เข้าไปร่วมสงครามเวียดนาม (สงครามอเมริกา ตามคำเรียกของชาวเวียดนามเหนือ) ว่ามีการปฏิบัติการทั้งสิ้น ๕๒๕ ครั้ง ทำลายบังเกอร์ได้ ๓,๐๐๐ แห่ง สังหารฝ่ายตรงข้าม ๖๐๖ คน จับเชลยได้ ๑๕ คน มอบตัว ๘๘ คน

“ก็ไม่ว่า เกิดอะไรขึ้นบ้าง เขา(สิบตรีสมัย)ไม่ค่อยเล่าเรื่องในสนามรบให้ใครฟังมากนักรู้เพียงหลังโดนกับระเบิดมาที่เห็นๆ ก็ก่อนไปเป็นทหารไม่กินเหล้า กลับมานี้กินหนักเลย” พระประเสริฐ ศิริบุญโญ อดีตเพื่อนร่วมรุ่นและพระแห่งวัดเนินเหล็ก เล่าความ

สิบตรี สมัย จันทร์ประจักษ์
ภาพถ่ายก่อนไปสมรภูมิเวียดนาม

เหรียญที่ระลึกในราชการสงคราม

ในสนามรบ ณ จังหวัดเบียนฮว่า
สาธารณรัฐเวียดนาม

หลังผ่านชีวิตราชการทหารมา ๕ ปีเศษ ลิปตริสมัยลาออกเพื่อ
สอบบรรจุรับราชการครู ขณะที่รอผลสอบได้ตัดสินใจลาบวช เมื่อวัน
อังคารที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๔ โดยมีพระอุทานธรรมโสภิต (หลวงพ่อ
พร้อม) เป็นพระอุปัชฌาย์ และได้ฉายาอาภากรโ

เข้าสู่เพศบรรพชิตได้ไม่นานจดหมายเรียกให้ไปรายงานตัวเพื่อ
รับราชการครูที่จังหวัดชายแดนแห่งหนึ่งส่งมาถึง “ไปขอลาสิกกับหลวง
พ่อ(จิว) หลวงพ่อไม่ยอมให้สึก ท่านให้อยู่เป็นพระต่อไป แรกก็ไม่ได้
ตั้งใจจะบวชนาน หลวงพ่อบอกอย่างนี้ ก็ต้องทำ”

แม้จะปฏิบัติตามคำแนะนำของหลวงพ่อจิวด้วยการครอง
สมณะเพศต่อไป แต่จิตที่ยังจับจอดอยู่กับการเป็นครู ทำให้อาภากรโภภิกขุ
เลือกดับความฟุ้งซ่านด้วยการไปฝึกวิปัสสนากรรมฐานกับหลวงพ่อคำ
พระเกษิสาวิปัสสนาชื่อดังแห่งเมืองอุทัย ๑ พรรษาเต็มจากนั้น จึง
กลับมาอยู่ที่วัดเนินเหล็ก

ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ หลวงพ่อจิว ขอให้พระสมัยไปรักษาการเจ้า
อาวาสวัดหนองหญ้านาง วัดเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ริมแควตากแดด หนึ่งในน้ำ
สาขาของแม่น้ำสะแกกรังพระสมัย ไม่ได้ปฏิเสธข้อเสนอของ หลวง
พ่อจิวเช่นทุกครั้ง หากวิตกว่าวัยพรรษาของตนยังน้อยเกินกว่าจะรับ
งานปกครองวัดในถิ่นเกิด

ฤ...ถึงคราวต้องตัดสินใจอีกครั้ง

เปิดโรงหมอ

ราวปี พ.ศ.๒๕๑๖ ลำปางเสาวมาลย์ วัย ๓๙ ปี หมอตำแย
พื้นบ้านที่ทำไร่อยู่ใกล้กับพ่อสี จันทร์ประจักษ์ เกิดอาการปวดท้อง
เรื้อรัง จึงขอให้พระสมัย ช่วยรักษาให้ นับแต่นั้นมาโยมผู้พี่ที่มีอายุห่าง
กัน ๑ รอบ ก็เที่ยวเข้าเที่ยวออกวัดหนองหญ้านางอยู่ไม่ขาด

วันหนึ่ง รักษาการเจ้าอาวาสเอ่ยปากชวนอดีตคนไข้หารือ...

“ตกกลางคืน จุดตะเกียงนั่งคุยกัน ท่านว่า สึกไปเป็นครูตี๋มัย
(ผมว่า) ดี เป็นวิชาชีพ ท่านก็นั่งอึ้งไปพรรค หา... !!! เมื่อทหารมา เป็
ครูอีก ไม่เอา ก็คุยไปคุยมา วิปัสสนา ตี๋มัย จะเข้าวิปัสสนา (ผม)ก็
บอกว่า ดี ดีคนเดียวว่าอย่างนั้น วิเวกไปเลย ไม่ต้องห่วงใครแล้ว...

คุยไปคุยมา (ผม)ก็นึกถึงเรื่องหมอ ท่านเรียนไว้แล้วผมก็ขอ
บ้าง **เปิดหมอ** เอะว่างั้น ดีรี ก็ดี รุ่งขึ้นก็เก็บยา ๒ หม้อ เป็นยา
ประสาท ยาแก้ไข้หม้อ ตอนเย็นก็มาทำวัตรอธิฐาน รุ่งขึ้นก็หามกันมา
เลย มาเป็นสิบๆ เลย ยังกะ ปาฏิหาริย์ ตั้งแต่วันนั้นก็จนกระทั่งบัดนี้
คนไม่ขาดวัด”

“แรกมาอยู่ที่นี่(วัดหนองหญ้านาง)ก็รักษาแขนหักบ้าง กระดูก
แตกบ้าง ตอนนั้นคิดว่า เราเป็นพระ การรักษายะยุ่งยากที่นี่หมออาจ
บอกว่า เขาจะช่วย ได้เริ่มกันจริงๆ จังๆ ก็ปี ๒๕๑๓ นั้นแหละ” หลวง
พ่อสมัยกล่าว

หมอลำอ่าง เสาวมาลัย
อดีตคนไข้ที่ฝึกตนจนกลายเป็นหมอของวัด

หมอรุ่นพี่สอนหมอรุ่นน้อง
โดยให้คนไข้เป็นครู

เชี่ยวชาญความทุกข์

เกือบ ๔ ทศวรรษที่หลวงพ่อบุญบุกเบิกและพัฒนาวัดหนองหญ้านาง ให้เป็นสถานเชี่ยวชาญความทุกข์จากโรคภัยไข้เจ็บและแหล่งศึกษาเล่าเรียนแจกเช่นบทธาทัวดในครั้งอดีต

ทุกวันนี้หลวงพ่อบุญยังคงตรวจสอบมาตรฐานโรคของคนไข้และญาติโยม ด้วยตัวท่านเองก่อนจะแนะนำวิธีการรักษาให้สอดคล้องกับอาการที่ปรากฏตั้งตัวอย่างหญิงวัยกลาง กับญาติอีก ๓ ชีวิตที่ซบรณาจากต่างจังหวัด

“เป็นอะไรมาล่ะ” หลวงพ่อบุญถาม.....“ปวดขา เส้นมันปวดจ๊ะ”

“บ้านอยู่ไหนเนี่ย”“สลกบาตร(กำแพงเพชร)”

“แล้ว หมอเขาว่าไง”“หมอโรงพยาบาลเขาว่า เป็นเส้นอักเสบ คราวนี้มันเป็นมาเดือนกว่าแล้วไม่หายสักที”

“มันปวดหรือใจ”.....“จ๊ะ ยันแล้วมันปวด ปวดแล้วมันบวม”
“มันปวดในข้อ ไข่มั้ย”.....“จ๊ะ”

หลวงพ่อส้มขี้หนึ่งไปสักครู่ ก่อนวินิจฉัย“ไม่ใช่เส้น มันเป็น
ไขข้อแห้ง”

“แล้วทำไงหายคะ หลวงพ่อ”

“ถ้าเธอจะไปแผนปัจจุบัน เธอไปหาหมอที่ชำนาญงานทาง
กระดูกที่โรงพยาบาลกำแพง”ท่านแนะนำ

เธอเอามือจับหัวเข่าข้างซ้ายที่พันผ้าไว้ และกล่าว“นี่ก็ไปทุก
อาทิตย์ละคะไปฉีดยาเข้าข้อ เข้าเข่า ไปทุกอาทิตย์เลย”

“ไขข้อมันแห้ง ถ้ามันแห้งจะขบกันเอง มันจะละเอียดเลยนะ
จะปวด บวมอักเสบ บางคนก็บอกถูกโน่น ถูกนี้ ไม่ใช่ถูกโน่นถูกนี้
หรอก”หลวงพ่อบิยาย ก่อนชิงตอบสิ่งที่เธอค้างคาใจ

“โดนปลวก โดนอะไรไม่โดน ไข่มั้ยคะ”ที่สุด คนไข้ก็เผยสิ่งที่
เธอไม่กล้าถามกับแพทย์แผนปัจจุบันออกมา

หลวงพ่อบิยายในเบื้องต้นแต่ก็ทำให้คนไข้สบายใจด้วยการซัก
เกี่ยวกับที่ตั้งบ้านและชี้ว่า ที่ดินผืนที่เธออยู่อาศัยอยู่ ไม่ใช่มูลเหตุแห่ง
การเจ็บป่วยที่กำลังเผชิญ

“เขาวา ฉันทไปที่นา ไปโดนปลวก โดนอะไรตอนไปที่นา ก็ไป
ไหว้อะไรมาแล้ว” เธอระบุสถานที่ ความพยายาม

“ไม่ใช่หรอก เป็นไขข้อแห้งไอ้ผิ้นั้นมีจริง แต่มันไม่แบบนี้
ไอ้ปลวกนั้นมีจริง แต่มันไม่ทำแบบนี้หรอก ไม่ใช่แบบนี้หรอก...ถ้าจะ
เอายาไปกิน ก็มียาสมุนไพรไปต้มกินรักษาซะ”

หลวงพ่อยังคงตรวจสอบสุขภาพโรคด้วยตัวท่านเอง

ญาติโยม และคนไข้ ที่มารักษาเบิยยาที่วัด

หลวงพ่อกับคัมภีร์โบราณของสายตระกูล

โรงหมอนี้มีการผลิตยาแผนโบราณในรูปแบบยาหม้อ ยาผง ยาลูกกลอน ยาน้ำมันยาประคบ และยาอบ โดยใช้สมุนไพร ไม่น้อยกว่า ๑๗๐ ชนิด เฉพาะ“ยาอบ” ที่ใช้ในโรงอบไอน้ำสมุนไพร ซึ่งทางวัดเปิดให้บริการมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ก็มีตัวยาทั้งหมด ๔๓ ชนิด

๒๐-๓๐ ปีให้หลัง ยาอัมพฤกษ์ อัมพาต ยาเหน็บชา คือกลุ่มยาในลำดับต้น ๆ ที่ทางวัดต้องจัดเตรียมมากกว่ากลุ่มยาประเภทอื่น เช่นเดียวกับ คนไข้ที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในกลุ่มนี้ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น หลายคนต้องพักรักษาตัวอยู่ที่วัดแห่งนี้เป็นเวลาานหลายปี

พระภุชงค์ ม่านทอง คือ หนึ่งในนั้น

“ตอนเป็นฆราวาส ทานเหล้าเยอะ ทานเหล้าเสร็จแล้วก็นอน ตื่นมาก็หมดเรี่ยวหมดแรง อยู่ไปอยู่มากก็พูดไม่ได้ พูดเหมือนคนติด -
อ่าง ปากเบี้ยว ตาฉีกจากนั้นมาไม่รู้จะทำยังไง ขวนขวายหาที่รักษาโดน เขาหลอก โดนเขายำมาหลายทีแล้วไม่ดีขึ้น มาเจอเจ้าคณะตำบลที่ หัวหิน ท่านพามาฝากหลวงพ่อ หลวงพ่อให้กินยาสมุนไพร เข้าห้องอบ นวด ได้ประมาณ ๖ เดือนอาการเริ่มดีขึ้น กระทั่งครบ ๕ ปีๆ นี้แล้ว”

นับแต่เปิดโรงหมอมา หลวงพ่อไม่เคยเรียกรับค่าบริการใดๆ จากคนไข้และญาติโยมที่เข้ามารับการรักษา เหตุนี้อาจทำให้บางคนคิด ไปได้ว่าเป็นเรื่องธรรมดาของสังคมพุทธที่คนนิยมทำบุญทำทาน จึงไม่น่ายากอะไรที่วัดแห่งนี้จะสามารถระดมทุนมาปฏิบัติกิจเหล่านี้ได้

“ถ้าไม่หวังบุญกุศลทำไม่ได้หรือหวังเอาลาภ ขาดทุนทุกวันนี้ ยังต้องไปเซ็นร้านเกสซ์ที่เขาขายยาอยู่ ไม่ใช่ว่ามีทุนไปให้เขาจะต้องไป เซ็นมาก่อน ไม่มีทุนให้หรือก ต้องเปิดตู้ (บริจาค)ไปให้ค่ายาเขา ได้น้อยก็ส่งน้อย ได้มากก็ส่งมาก”หลวงพ่อสัมย์ตอบข้อสงสัย

สร้างชุมชนหมอ

คนไข้ที่เข้ามารับการรักษากับหลวงพ่อสัมย์ น้อยคนนักที่จะรู้ว่า ท่านมีแนวคิดในการมอง “คนไข้เป็นครู” ครูที่ทำให้ความรู้ด้านการแพทย์ แผนโบราณของท่านและโรงหมอแห่งนี้ถูกปฏิบัติและได้รับการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

“เราเรียนมาแล้วสมมุฐานเป็นอย่างนี้ๆ แต่ว่า คนป่วยไม่บอกอาการเราเป็นหมอ จะรู้หรือว่า อาการเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น คนป่วยบอกผมปวดคณะเส้นนั้น เส้นนี้ เขาเป็นครูแล้ว ดุจดั่งครู บอกให้เราปฏิบัติอย่างนี้ๆ เพราะสมมุฐานในการเกิดของโรคเกิดจากคนป่วย”

นอกจากการพิจารณาคนไข้ในฐานะครูแล้ว ท่านยังเปิดโอกาสให้คนไข้พระและญาติโยมทั้งชาย-หญิง ที่มีความตั้งใจใฝ่รู้ สามารถฝึกฝนตนให้กลายเป็นหมอพื้นบ้านของวัดได้

“หลวงพ่อก็ไม่คำนึงว่า จะเรียนจบอะไรมา...ต้องถามก่อนว่า เต็มใจจะเสียสละ หรือไม่...สอนกันตัวต่อตัว สอนให้รู้วิธีปฏิบัติ วิชาขนาด ถ้าวิชาสมุนไพรก็ต้องจดเป็นตำรา...ผู้หญิงก็เรียนได้ เรียนผดุงครรภ์ เรียนหมอนวด ถ้าจะเรียนสมุนไพรก็ได้ แต่เขาไม่ค่อยนิยมกันแต่ยกเว้นการเหยียบเหล็กแดง ต้องใช้วิชาอาคม ครูบาอาจารย์จะถือหน่อย ทางวิชาอาคมต้องวัน”

ด้วย ยึดเอาคนไข้เป็นที่ตั้ง และเข้าใจถึงข้อจำกัดของมนุษย การสร้างหมอรุ่นใหม่ของหลวงพ่อสัมย์ จึงเดินอยู่บนเส้นทางของการสร้างชุมชนหมอให้เป็นชุมชนที่ใช้ปัญญาควบคู่กับศีลธรรม

“หมอโบราณจะต้องไม่มีพิธี ต้องสามัคคีกัน จะมีพิธีได้ไง มีพิธีก็ตายนะสิ ก็ใช้คนไข้ก็จะตายนะสิ ตัวเองไม่เก่งไปก็ใช้ก็ตายนะสิ จรรยาบรรณจะไม่ดี มันจะทำให้เราเสีย”

ขณะเดียวกันหลวงพ่อก็พร่ำสอนให้ลูกศิษย์หมอบของท่านฟัง
เคารพให้เกียรติ และพยายามประสานความรู้การแพทย์แผนโบราณ
กับความรู้ทางการแพทย์ชุดอื่น

“เขามาหา เราก็ภูมิใจ เราช่วยทั้งสองฝ่าย แล้วหลวงพ่อก็
ไม่เคยไปเสียดสีแผนปัจจุบันพูดทุกครั้ง ปัจจุบันเขาก็ดี ไม่ใช่ไม่ดี ดี
ประเสริฐ แผนโบราณ ก็ล้ำเลิศ เราช่วยกันดีกว่า ดีกว่าไปทะเลาะกัน
ช่วยกันดีกว่า ดีกว่าไปตั้งพิธีมองแ่งกันและกัน”

ทิ้งท้าย

หากคำนวณนับด้วยเวลา....เกือบ ๔๐ ปีก็หาใช่่น้อย

หากชีวิตด้วยคนไข้...มากกว่าแสนคน ก็หนักหนาอยู่

เพียงถามว่า...

เหตุใด หลวงพ่อสมัยหมอโบราณแห่งเมืองอุทัยยังทำกิจนี้อยู่
มิรู้เหน็ดเหนื่อย

“หลวงพ่อมุมนะอย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้ไม่สำเร็จ
เขาก็ดูถูกว่า แพทย์แผนโบราณไม่เป็นจริง ต้องทำมุนานะให้สำเร็จ ให้
เขาเห็นว่า แพทย์โบราณเป็นจริง ให้พิสูจน์ได้ว่า เป็นของลัจจะธรรมที่
คู่โลกมาจริงๆ ให้ประชาชนได้เห็น คุณค่าของแพทย์แผนโบราณจริงๆ

...

หลวงพ่อดังทำให้เห็นจนกว่าแผ่นดินจะกลบหน้ากัน”

“มิ่งจะเรียนหมอ
ไม่ใช่เป็นนายคนนะ
มิ่งต้องเป็นจี้ข้าคน ช่วยเหลือคน ต้องเสียสละ
มีความเมตตา พรหมวิหาร 4 ในใจ
เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาต่อคนป่วย
คนยากดีมีเงิน ไม่เลือกชั้นวรรณะ
มิ่งต้องรักษาทุกคน จะไปเลือกปฏิบัติไม่ได้
จะไปเห็นแก่ตัวไม่ได้ เห็นแก่สินจ้างรางวัลไม่ได้
ครูอาจารย์โบราณสอนอย่างนี้
เราต้องช่วยมนุษย์ด้วยศีลธรรม
มิ่งจะเรียนได้ไหม”

คำถามของหมอเขียว ฉลาดัญญิก
ต่อ เด็กชายสมัย จันทรประจักษ์
ก่อนเรียนหมอแผนโบราณ

ห้องสมุด ๑๐๐ ปี เลข หน้าวางแก้ว

00008653

